

Sygn. akt III KS 31/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **T. J. W.**,
oskarżonego z art. 207 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 23 października 2019 r.,
skargi pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej
od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 17 maja 2019 r., sygn. akt II Ka (...),
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Z.
z dnia 14 stycznia 2019 r., sygn. akt VII K (...),
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

1. uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. zarządza zwrot oskarżycielce posiłkowej opłaty od skargi w wysokości 450 (czterystu pięćdziesięciu) złotych.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 14 stycznia 2019 r., sygn. akt VII K (...), na okres 3 lat tytułem próby warunkowo umorzył postępowanie wobec T. W. o czyn polegający na tym, że w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 12 stycznia 2018 roku w I., woj. (...), znęcał się psychicznie nad matką M. W. w ten sposób, że będąc pod działaniem alkoholu zakłócał jej spoczynek nocny, wyzywał ją słowami powszechnie uznawanymi za wulgarne i obelżywe tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. Ponadto na okres próby oddał oskarżonego pod dozór kuratora i zobowiązał T. W. do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu.

Od tego wyroku apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, który podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, mającego wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 17 maja 2019 r., sygn. akt II Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, który podniósł zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. przez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, pomimo że taka podstawa uchylenia orzeczenia w tej sprawie nie wystąpiła.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z..

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Wskazany przepis art. 539a § 3 k.p.k. został powiązany z przepisem art. 437 § 2 k.p.k. stanowiącym, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych

w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd Okręgowy w Z. nie powiązał uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji z żadną z podstaw kasatoryjnych, wymienionych w art. 437 §2 k.p.k. Stwierdził jedynie, że dokonane przez Sąd *a quo* ustalenia faktyczne są niewystarczające do stwierdzenia, że oskarżony popełnił przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. Wskazał, że przesłuchując poszczególnych świadków Sąd *meriti* nie wyjaśnił tego, jak często oskarżony znieważał matkę, czy w jego zachowaniu – w bardzo długim, bo ośmioletnim okresie – były dłuższe przerwy, ile trwały i jak wówczas oskarżony się zachowywał (s. 3 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*).

Potrzeba ustalenia dodatkowych okoliczności w sprawie bez wyjaśnienia których – w ocenie Sadu odwoławczego – nie jest możliwe dokonanie prawidłowego rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego, świadczy o tym, że kontrola instancyjna jest niepełna, a przede wszystkim, że nie została przeprowadzona w sposób prowadzący do stwierdzenia podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego, np. zaktualizowania się zakazu, o którym mowa w art. 454 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 4 października 2019 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV KS 8/18, LEX nr 2499852). Jak bowiem wskazuje się w orzecznictwie: „możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1 - 3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej

w art. 454 § 1 k.p.k.” (*uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNKW 2018/11/73*).

Sąd Okręgowy nie wykazał również, aby powodem uchylenia wyroku Sądu Rejonowego i przekazania sprawy do ponownego jej rozpoznania była jakakolwiek okoliczność wskazana w art. 439 § 1 k.p.k., albo też zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Wskazane podstawy wydanego rozstrzygnięcia wskazują natomiast wprost, że dostrzeżone ewentualne braki w materiale dowodowym mogły i powinny zostać uzupełnione w instancji odwoławczej, co obowiązująca procedura karna wręcz nakazuje.

Sąd Okręgowy dopuścił się zatem obrazy art. 437 § 2 k.p.k., co implikowało potrzebę uchylenia wyroku Sądu drugiej instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O zwrocie oskarżycielce posiłkowej opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.